

POLITIKA PLAĆA I NAKNADA U INSTITUCIJAMA BOSNE I HERCEGOVINE ZA RAZDOBLJE 2015. – 2018. GODINE

Uvod

Politika plaća i naknada u institucijama Bosne i Hercegovine za razdoblje 2015.-2018. godine predstavlja kontinuitet politika iz prethodnog razdoblja, koje su bile utvrđene kroz tri temeljne dimenzije i to:

- normativno-zakonsko uređenje,
- temeljne principe i kriterije vrednovanja i
- fiskalnu odgovornost.

Takvim pristupom vođenja politike plaća i naknada u institucijama BiH za razdoblje 2015. – 2018. godine stvaraju se uvjeti za definiranje okvira kojim će se osigurati pretpostavke za dugoročno održanje fiskalne stabilnosti i podizanja konkurentnosti u BiH permanentnim vršenjem analiza opravdanosti visine plaća i naknada uposlenih u institucijama BiH, te sukladno rezultatima analiza, radom na korekcijama zakona i podzakonskih akata, te harmonizaciji zakonskih propisa koji reguliraju plaće i naknade u institucijama BiH.

I – Normativno-zakonsko uređenje Politike plaća i naknada

Politika plaća i naknada u institucijama Bosne i Hercegovine temelji se na principima i kriterijima utvrđenim odredbama Zakona o radu institucija BiH, Zakona o plaćama i naknadama u institucijama Bosne i Hercegovine i Zakona o plaćama i drugim naknadama u sudbenim i tužiteljskim institucijama na razini BiH, a njeno provođenje vrši se operativnim provođenjem odredbi navedenih zakona i podzakonskih akata.

Vijeće ministara BiH u razdoblju 2015.-2018. godina nastavit će praksu da jedinstvenu politiku plaća provodi dosljedno primjenjujući postojeće zakonske propise i podzakonske akte, kojima se osigurava preciznost proračunskih projekcija i transparentnost trošenja javnih sredstava.

Bilo koja izmjena propisa, kojima se reguliraju plaće i naknade u institucijama BiH, zasnovat će se na detaljnim analizama utjecaja politika na sve relevantne segmente makroekonomske stabilnosti, s jedne strane, i uspostavljene sustava vrijednosti i vrednovanja u institucijama BiH, s druge strane.

Izmjene i dopune propisa kojima se regulira provođenje politike plaća vršit će se temeljem analize efekata primjene propisa u slučajevima kada analize pokazuju da primjena postojećeg zakonodavnog okvira dovodi do značajnijih odstupanja od utvrđenih politika ili kada je nužno uvažiti nove okolnosti i specifičnosti.

Izmjene i dopune propisa iz ove oblasti vršit će se i u slučaju izmjene propisa iz oblasti radnog zakonodavstva na razini institucija Bosne i Hercegovine.

II – Temeljni principi i kriterijumi vrednovanja

Temeljni principi na kojima će se temeljiti politika plaća i njeno provođenje u razdoblju 2015. – 2018. godina su sljedeći:

1. Jedan od temeljnih principa na kome treba bazirati vođenje politike plaća i naknada u institucijama Bosne i Hercegovine jeste princip realnosti i fiskalne odgovornosti, koji podrazumjeva uvažavanje stanja i očekivanih kretanja ekonomskih pokazatelja i ekonomskih performansi Bosne i Hercegovine, kao temelja za utvrđivanje visine plaća i naknada.
2. Definiranje visine i relativnih odnosa primanja uposlenih u institucijama Bosne i Hercegovine, kroz utvrđivanje osnovne plaće i naknada, zavisit će od kretanja makroekonomskih pokazatelja u razdoblju važenja ovog dokumenta.
3. Dosljedno primjenjivati princip utvrđen odredbama Zakona o plaćama i naknadama u institucijama Bosne i Hercegovine „Ista plaća za isti ili sličan posao“. Operacionalizaciju navedenog principa temeljiti na dosljednoj primjeni Zakona i odredbi Metodologije za razvrstavanje radnih mjesta srednje stručne spreme u platne razrede utvrđene Zakonom o plaćama i naknadama u institucijama Bosne i Hercegovine, a što će omogućiti transparentno i objektivno dodjeljivanje platnih razreda radnim mjestima srednje stručne spreme na kojima se obavljaju isti ili slični poslovi.
4. Primjena mogućnosti napredovanja unutar platnog razreda zavisit će od usvajanja izmjena zakonskog okvira koja za cilj ima harmonizaciju sustava nagrađivanja i napredovanja u javnoj upravi. U tom smislu, potrebno je utvrđenu dinamiku primjene sustava napredovanja prilagoditi očekivanom stupnju realizacije reformi javne uprave u institucijama Bosne i Hercegovine. Upravo zbog toga potrebno je analizirati uporedna iskustva država koje su prošle procese priključenja u EU i simulirati scenario prema kojem bi se primjena ovog sustava vezala za okončanje pregovora vezanih za članstvo BiH u EU.
5. Osigurati neophodne pravne pretpostavke za stvaranje efikasnijeg sustava nadzora nad primjenom odredaba Zakona o plaćama i naknadama u institucijama Bosne i Hercegovine, u čemu ključnu ulogu mora imati Ministarstvo financija i trezora Bosne i Hercegovine.
6. Koristiti stimulatívni sustav nagrađivanja uposlenog u instituciji Bosne i Hercegovine koji ostvaruje izvanredne rezultate rada. Sustav nagrađivanja temeljiti na kriterijima utvrđenim Odlukom o okvirnim kriterijima za dodjelu novčane nagrade uposlenim u institucijama Bosne i Hercegovine i dosljednom primjenom odredbi iste.

7. Osigurati izbalansirane relativne odnose plaća uposlenih u sudbenoj, zakonodavnoj i izvršnoj vlasti na razini Bosne i Hercegovine i uspostaviti zakonske temelje za primjenu jedinstvenih kriterija za analizu i ocjenu mogućih povećanja plaća i naknada utemeljenu na fiskalnoj odgovornosti.
8. Izraditi analize postojećih relativnih odnosa između plaća izabranih i imenovanih osoba (rukovoditelja institucija i kolegijalnih organa), polazeći od objektivnih kriterija vrednovanja i uporedne analize sa sličnim poslovima i predložiti eventualne korekcije koeficijenata.
9. Uvažavajući zaključke Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine da postojeća kriza zahtijeva korekcije plaća imenovanim i izabranim osobama u najvišim organima zakonodavne i izvršne vlasti na razini Bosne i Hercegovine, a da je socijalna sigurnost najugroženijih kategorija prioritet svih razina vlasti, potrebno je izvršiti analize plaća svih funkcionera zakonodavne, izvršne i sudbene vlasti u institucijama BiH.
10. Ukoliko analize pokažu da je potrebno izvršiti smanjenje plaća izabranih i imenovanih funkcionera, uvjet za izmjenu zakona u tom smislu je izmjena članka 9. Ustava BiH.
11. Precežno utvrditi korištenje prava na naknadu plaće nakon isteka mandata imenovanim funkcionerima, a posebno preispitati dužinu roka u kojem se pravo ostvaruje, uvažavajući postojeći zakonodavni okvir i propisana ograničenja u Izbornom zakonu, odnosno Zakonu o sukobu interesa.
12. Preispitati način utvrđivanja visine naknada za članstvo u upravnim i nadzornim tijelima, kao i drugim radnim tijelima koja imenuje Vijeće ministara BiH i Parlamentarna skupština BiH, vodeći računa o obujmu posla i odgovornosti koju nose članstvom u navedenim tijelima, te predložiti izmjene relevantnih podzakonskih akata u tom smislu.
13. Obračun i isplatu plaća i naknada uposlenim u institucijama Bosne i Hercegovine vršiti korištenjem sustava centraliziranog obračuna i isplate plaća, uz dalje poboljšanje tehničkih, informatičkih i drugih elemenata za jedinstveno upravljanje ovim procesom.

III – Politika plaća i naknada i fiskalna odgovornost

Politiku plaća i naknada u institucijama Bosne i Hercegovine voditi uz maksimalno uvažavanje principa fiskalne odgovornosti koji podrazumijeva da će Vijeće ministara Bosne i Hercegovine, prilikom utvrđivanja osnove za obračun plaće uposlenim u institucijama Bosne i Hercegovine, voditi računa o fiskalnoj održivosti, uz uvažavanje uvjeta da se omogući nesmetano funkcioniranje institucija Bosne i Hercegovine.

Politika plaća i naknada u institucijama Bosne i Hercegovine će maksimalno uvažavati kretanja vrijednosti osnovnih makroekonomskih agregata.

S obzirom da se plaće i naknade uposlenih u institucijama Bosne i Hercegovine, shodno odredbama članka 4. Zakona o plaćama i naknadama u institucijama Bosne i Hercegovine, osiguravaju isključivo iz Proračuna institucija Bosne i Hercegovine i međunarodnih obveza Bosne i Hercegovine, to je i politika plaća i naknada, u kvantitativnim okvirima, dominantno determinirana godišnjim proračunima u naznačenom razdoblju.

Politika plaća i naknada u institucijama Bosne i Hercegovine će, u najvećoj mogućoj mjeri, biti vezana za fiskalnu strategiju u naznačenom razdoblju, a koja, pored ostalog obuhvata:

- svođenje javnih rashoda u realne okvire;
- smanjiti učešće ukupnih javnih izdataka u BDP-u. S obzirom da je učešće izdataka za plaće i naknade uposlenih u institucijama Bosne i Hercegovine u ukupnim rashodima proračuna preko 2/3 to je smanjenje ukupne javne potrošnje moguće postići ograničenjem, na način da godišnji rast prosječnih plaća i naknada u institucijama Bosne i Hercegovine za razdoblje 2015. – 2018. godina može iznositi maksimalno 50% od stope rasta bruto društvenog proizvoda u istom razdoblju;
- moguće godišnje stope rasta prosječnih plaća i naknada u institucijama Bosne i Hercegovine utvrđivat će se u procedurama usvajanja Dokumenta okvirnog proračuna i godišnjih Zakona o proračunu institucija Bosne i Hercegovine i međunarodnih obveza Bosne i Hercegovine;
- Povećanja plaća uposlenih u institucijama BiH temeljiti i na mogućim uštedama ostavrenim temeljem smanjenja broja uposlenih angažiranih na logističkim funkcijama kao rezultat korištenja tehničkih i informatičkih unapređenja radnih procesa;
- Planiranje i utvrđivanje broja uposlenih u institucijama Bosne i Hercegovine kroz Dokumente okvirnog proračuna i godišnje zakone o proračunu.